ఆట

25

ఎలాగా ఆఫీసుకి శలవు పెట్టేను కదా అని ఆ రోజు కాస్త తీరికగా భోంచేసి మరోగంట ఎక్కువగా నిద్రపోయి గోపాలరత్నం కళ్ళు తెరచి చూసేసరికి అలమార పై సొరుగులో అతని కెదురుగుండా కనిపించింది డే కేలండరు. మార్చబడుతున్న ఆట్టముక్కలకీ, గడుస్తున్న తన రోజులకీ ఆట్టే తేడా కనపడలేదతనికి. తన ఒంటిమీది గుడ్డల్లా నలిగిపోయి ఉన్నాయి అవి. అయినా తనలాంటి వాళ్ళకి అందులో మొదటి పది తేదీలూ కనుచూపు మేరలో గిర్రున తిరిగిపోతాయి. ఇక ఆఖరి పదీ ఒక్కొక్క తేదీ ఒక్కొక్క ఆజన్మాంత ఖైదీ.

కాదు, కాదు ఆ జూన్ పదహారు అన్ని తేదీలలాంటిది కానేకాదు. తను పాతిక రూపాయలు అప్పుచేసి తోటి గుమాస్తాగాళ్ళ నలుగురి నోళ్ళూ తీపిచేసిన రోజది. తన తొలిసంతానం చిట్టి పుట్టినరోజది. మళ్ళీ గిర్రున ఏడాది తిరిగే సరికల్లా దాని ఏడాది పుట్టినరోజు తన యింట్లో ఎలా చేసుకున్నారో తనకింకా గుర్తుంది.

చిట్టికి తెచ్చిన కొత్త గౌను చవక అవనీ అదికట్టుకున్న చిట్టి నవ్వింది మరి! తను తెచ్చిన

జిలేబీ నూనెతో చేసిందే అవనీ, అందరూ ఓ చోట కూచుని కబుర్లు చెప్పుకుంటూ ఉన్నారు మరి! ఆ రోజు తన కుంటుబం బెంచీ టిక్కెట్టుకే సినిమాకి వెళ్ళనీ. అప్పటికే కళ్ల మసకలు ప్రారంభమైన అమ్మమ్మ కూడా సినిమాకి వచ్చింది మరి!

అదే అదొక్కటే అప్పటికీ ఇప్పటికీ తాము జరుపుకున్న పుట్టినరోజు! మొదటి పంట కనుక ఆ మాత్రం వేడుక కయినా నోచుకుందేమో! నిజమేమరి.

మొదటి సంతానం మొట్టమొదటి ఏడుపయినా ఎలకోయిల స్వరమాలిక.

రెండోది పక్కింట్లో సంగీత సాధనం.

మూడోది బొక్కి పాప నోటి కొబ్బరాకు బూరా.

నాలుగోది నూనె చాలకపోయినా నడవక తప్పని సంసార చక్రాల బ్రతుకు పాట.

అయిదోది అప్పుడే మెయిలు ఆగిన రైల్వేస్టేషను.

ఆరో శబ్దం వినపడకుండా గోపాలరత్నమయితే జాగ్రత్తపడలేదు గాని, ఆ పురిట్లో వాళ్ళావిడే జాగ్రత్తపడింది. ఆపరేషను చేయించుకుందని కాదు, ఇక జన్మలో మరచిపోలేని శస్త్రచికిత్స తనకే చేసింది!

"ఎప్పటికప్పుడు ఎంత శతపోరినా మీరు ఆపరేషను చేయించుకున్నారు కారు. నాకూ చేయించారు కారు. చాలీచాలని సంపాదనగల సంసారంలో పిల్లలకి జవాబు చెప్పుకోలేక తల్లిప్రాణం యెలా తల్లడిల్లిపోతుందో తండ్రి ప్రాణానికి కూడా కాస్త రుచి చూపించడానికి ఆడది మొగాడికి ఇంతకంటె పెద్దశిక్ష వెయ్యలేదు" అనుకుందేమో! తన నోటితో మాత్రం అనలేదు.

ఆరో పిల్ల పుట్టడమయితే పుట్టింది. గాని, ఏడవడం యిష్టంలేక కాబోలు బతకలేదు. అంత సుళువైన మార్గం చూపించిన చంటిదాన్ని వదిలిపెట్టడం యిష్టంలేక కాబోలు, తల్లికూడా అటే దారి తీసింది!

"ఇలాంటివి ఇంకా ఇంకా చూడ్డానికే కాబోలు, అందరి ఆయుస్సూ పోశాడు. భగవంతుడు నాకు" అని అమ్మమ్మ గొల్లుమంది. ఆవిడ మాట కాదనడానికి వీల్లేక కాబోలు ఎనిమిదేళ్లు బతికి --సరిగ్గా జూన్ పదహారునే -- చిట్టి, నాలుగునెలల క్రిందట అమ్మా చంటిదీ ఎక్కడికి వెళ్ళేరో నాలుగుదిక్కులూ చూసిరాడానికి కాబోలు, బయలుదేరి వెళ్లిపోయింది.

చిట్టి పోయినప్పుడుకూడా తను పాతిక రూపాయిలు ఖర్చుచేసి ఇరుగుపొరుగుల నోరు మూయించవలసి వచ్చింది.

ఆ తారీఖు చూస్తూంటే ఏడుపో నవ్వో తెలియనిదొకటి వచ్చింది గోపాలరత్నం కంటి చివరికి వేడినీటి చుక్క రూపంలో.

దిక్కుమాలినవాళ్ళ బతుకుల్లో పుట్టిన రోజుకీ, చచ్చినరోజుకీ పెద్ద ఏమంత తేడా ఉంటుంది గనక! అమ్మమ్మ అనేక రకాలు చూసినది. కడుపులో కాళ్లుపెట్టుకు పడుకోగలదు. ఇరవై ఏడేళ్ల పెళ్లికాని తన చెల్లెలు ఇంగితం ఎరిగినది కన్నీరు పైకి చిమ్మకుండా కాలక్షేపం చెయ్యగలదు. ముప్ఫై ఏళ్లు రాకుండానే మోస్తున్న భారంతో జవజీవాలు చచ్చినది, తన మనసు ఏది ఏమైనా లెక్కచెయ్యకుండా ఈడ్చుకు రాగలదు. కాని ఎదుగుతున్న నలుగురు పిల్లలు! తెల్లవారి, పీకలమొయ్యా అన్నంపెట్టి సంపిస్తే మళ్ళీ పదీ అవకుండా కడుపులు మోకాళ్ళ దగ్గిరకి వేళ్ళాడేసుకు

తయారు! దీపావళమావాసకి చొక్కా కుట్టిస్తే సంక్రాంతినాటికి మెడ పట్టదు, చేతులు ఎక్కవు!

ఎలా వీళ్ళతో! ఆ రోజు ఎలా గడపడమా అనేదే వీళ్ళతో సమస్యగాని, వీళ్లెప్పుడు పుట్టేరో ఎవడికి జ్ఞాపకం?

పక్కింటి గడియారం కొట్టిన రెండు గంటలు చెవిలో పడగానే గోపాలరత్నం ఆలోచనలు పక్కదారి నుండి మళ్లీ అవసరమైన దారిలోపడ్డాయి. అతని గుండెవేగం మరింత హెచ్చింది. అవును. ఆ పదహారో తారీఖు వాళ్ళ ఆఫీసరు ఆది నారాయణగారి పుట్టినరోజు! గుమాస్తాలనే కీలుబొమ్మలను ఆడించే ఆధారాలు ఆయన చేతిలోనే ఉంటాయి. పిచ్చి ప్రజని మరింత వెర్రివెధవల్ని చేసి నాటకమాడే నాయక శిఖామణుల్లో మొదటిస్థానం దేవుళ్ళది. రెండోది మనమే ఎన్నుకుని మనలో మనమే తన్నుకుని చచ్చేలా చేయగల నేర్పుగల పాలక వర్గానిది. మూడోది వివిధ కీలకస్థానాలలో ప్రభుత్వం చేతిలో పావుల్లా నియమింపబడి శక్తిహీనవర్గాలను శక్తికొలదీ దోచుకుతినే ఆఫీసరు మహాశయులది. మూడేళ్ళ క్రిందటే రిటైరు అయిపోతారనుకున్న ఆదినారాయణగారు ప్రత్యేక ప్రతిభాశాలిగా గుర్తించబడి ఏభై ఎనిమిదో పుట్టినరోజు యధావిధిగా జరుపుకుంటున్నాడు! ఇంట్లో ఆ రోజు తిన్నా పడుకున్నా ఆఫీసులోని అందరు స్టాఫు మెంబర్సూ తగు రీతిని ముడుపు సమర్పించుకుని వారి అనుగ్రహానికి పాత్రులవుతే తప్ప వారికి భవిష్యత్తు అంటూ ఉండదు. మనసు కలసినచోట ఎలాంటి బహుమతి యిచ్చినా, అసలు మనసంటూ ఉంటే, యివ్వకపోయినా ఫరావాలేదు. రాజకీయ ప్రాతిపదికతో, వ్యవహారజ్ఞానంతో, లౌకిక కుశలతతో ఇచ్చే బహుమతులకు విలువ ఉండకపోవచ్చు గాని ధర అంటూ ఉంటుంది. పెట్టుబడి ఉంటే గాని వ్యాపారం జరగదు. రోజువిడిచి రోజు తప్ప పొయ్యిలో పిల్లి లేవని గుమాస్తాగాళ్ళకి నాలుగువేళ్ళూ నోట్లోకి వెళ్ళే అవకాశమే ఉండదు. ఇకపై అధికారికి బహుమతులు ఎలా?

అమ్మమ్మ దగ్గ సంగతేమిటో ఓసారి విశాఖపట్నం వెళ్ళి తేల్చుకురావాలని గోపాలరత్నం పదేళ్లనుంచి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. నల్లగావున్నా, పొట్టిగావున్నా ఆడదంటే కాదనరు గనక చెల్లెలు తిలకానికి ఎవడో ఒకడు మొగాడయితే చాలు. ఎంతో అంత ఇచ్చి కట్టబెట్టిద్దామని ఆమెకు ఇరవై వెళ్ళిన మరుక్షణం నుంచీ గోపాలరత్నం కలలు కంటున్నాడు. మూడు చిరుగులూ ఆరు మాసికలుగా ఉన్న తన పిల్లలు నలుగుర్నీ -- తను చచ్చేలోగా ఒక్కరోజంటే ఒక్కరోజయినా కాస్త మంచిబట్టలతో కళ్ళ చూడాలని గోపాలరత్నం ఏళ్ళతరబడి ఆశపడుతున్నాడు. ఇవేవీ జరగలేదు సరిగదా -- తన కళ్ళజోడు మార్పించడం జరగలేదు. తన సైకిలుకి కొత్తటైర్లు వేయించుకోడం కుదరలేదు. నిముషానికి పదిసార్లు కక్కే తన పెన్ను పాళీ మార్పించుకోడం సహా అవలేదు!

కాని .... యీ ఎనిమిదేళ్ళ సర్వీసులో ఓసారి ఈగిల్ ఫ్లాస్కూ. మరోసారి పైలట్ పెన్నూ. ఇంకోసారి దంతపు గుండీల సెట్టూ .... ఇంకా ఏవేం ఇచ్చాడో సరిగ్గా జ్ఞాపకంలేదు గాని .... ఎటా ఈ అబ్దికాన్ని యధావిధిగా పెట్టలేక పాత్తర్ల రూపంలో -- పితృదేవతల పేరు చెప్పి భూ భూతాలచేతికి స్వయంపాకం నిమిత్తం ఇంతని దర్శించుకున్న పద్ధతిని .... కొందరు బుద్ధిమంతులైన స్టాఫు మెంబర్సు కనిపెట్టేరు. కొంత తర్జనభర్జనలు జరిగిన మీదట జాన్‌నెల జీతంలో రెండున్నర శాతం ప్రతివాడూ శ్రీవారికి ఏకమొత్తంగా పోగుచేసి ఏదో ఓ వెండికంచమని గాని, స్టెయిన్‌లెస్ స్టీల్ కేరేజి అనిగాని ఇలా ఏదో ఒక వస్తురూపేణా బహూకరించేలా నిర్ణయం తీసుకున్నారు. గత మూడేళ్ళ బట్టీ అదే

అమలులోకి వస్తోంది .... ఆ రోజు సాయంత్రం అందరూ ఆ సీనియర్ ఆఫీసర్ శిఖామణిని దర్శించుకుంటారు.

....ఏదో భగవంతుడు మాకింత తిండికీ గుడ్డకీ లోపం లేకుండా ఇచ్చాడు కాబట్టి, దానికి మూలకారకులయిన తమ లాంటి ప్రభువులు పదికాలాలపాటు చల్లగా ఉండాలని -- తమ కిలాంటివి ఇష్టంలేదని తెలిసినా .... ఈ శుభదినాన మరో ఇన్ని శుభదినాలు తమరా శ్రీరామచంద్రమూర్తి కటాక్షంవల్ల అయురారోగ్యాలతో తులతూగాలని కోరుతూ .... కొండంత దేవుడికి కొండంత పత్రి ఇవ్వలేం గదా అని సరిపెట్టుకుంటూ .....

సహజత్వానికి సరిహద్దు లుంటాయి గాని నటనకీ నాన్చడానికీ అవధులంటూ ఉండవుగదా అందుకే ఆశ్రితుల వాక్యాలు పూర్తికావడం అంటూ ఉండదు దానికి తగ్గటుగానే నటకుల చక్రవర్తులుంగారు అందుకుంటారు.

"మన రామ రాజ్యంలో అసంతృప్తికి చోటు లేదని వేరే మీరందరూ రుజువు చెయ్యాలా, కళకళలాడుతున్న మీ ముఖ కమలాలు చూస్తే తెలియడం లేదూ? నా జబు జిల్లాకంతటికీ పెద్దదయినా చేతిడబ్బుతో టిక్కెట్టు కొనుక్కుంటేగాని సినిమా హాల్లో కూచోను. పెర్మిట్స్ అనీ, టెండర్స్ అనీ, కంట్రాక్ట్స్ అనీ, రికమెండేషన్సు అనీ అటు వాచీముల్లు ఇటు తిరిగేలోగా ఏరోప్లేను ఎరగా పెట్టినా ఎర్రేగాణీ పుర్రచేత్తో ముట్టుకుని ఎరగను. ఏడావారాల నగలకి ఇసుమంత లొంగని కృష్ణమూర్తి సహా తులసీ దళానికి తూగి ఊరుకున్నాడు. అష్ట అయిశ్వర్యాలనీ కాదనగలం గాని అభిమానాలకీ భక్తికీ అవుననక తప్పదు. ఇంత మంది ప్రేమానురాగాన్ని గాయపరచే కఠిన హృదయం నాకు లేదు..... మనసెంత చెబుతున్నా నా చేతులు ముందుకు రావడం లేదు..... మీరెం తెచ్చారో మీ చేతుల్తో మీరే ఆ టేబిల్‌మీద పెట్టి వెళ్ళండి....."

అదీ అలాగే అంతూ పొంతూ లేకుండా సాగుతుంది. ఆదినారాయణగారు అరుగు మీద నిలబడతారు. అసలు అంత మంది కూర్చోడానికి అక్కడో చాప అయినా వేసి ఉండదు. ఇంటి ముందు ఖాళీజాగాలో మట్టిలో చేతులు కట్టుకు నిలబడి. ఏ పి.యే గారో ఎవరో మాట్లాడుతూ ఉండగా అందరూ "రెండూ నిమిషాలపాటు మౌనంగా ప్రార్థిస్తారు." ఏదో ఉడతా భక్తిగా, వారు తెచ్చిన నాలుగొందల ఖరీదుకు తక్కువగాని "చంద్రుడికో నూలు పోగు" ని అక్కడ ఉంచుతారు. ఆఫీసరు గారు వచ్చిన వాళ్ళకి మంచినీళ్ళయినా ఇవ్వరు. అలా ఇవ్వలేదని ఏ ఒక్కరూ పైకి అనుకోరు. ఒక వేళ పొరపాటున ఇంటి దగ్గిర అలా అన్నా యాచక పితామహులని పేరు గాంచిన వారి పెద్దలు వాళ్ళవాళ్ల నోళ్లు నొక్కుతారు. అందుకని అక్కణ్ణుంచే అందరూ శలవు తీసుకుంటారు. ఇంత జరిగినా అక్షరంముక్క అఫీషియల్‌గా రికార్డు కాకుండా చూసుకోడంలో ఆఫీసరు కంటె అసిస్టెంట్లు పడ్డ తాపత్రాయమూ, శ్రమా ఎక్కువ!

మంచి వార్త తెచ్చిన టెలిగ్రాము బంట్రోతు చేతిలో పెట్టింది బక్షీసు అంటాము. మనల్ని ఎప్పుడయినా ఓ కంట చూడకపోతాడా అనే ఆశతో ఆఫీసరు కిచ్చింది బహుమతి అంటున్నాము. పోస్టలు ప్యూన్‌కీ, డిస్ట్రిక్ట్ ఆఫీసరుకీ వారి వారి విధుల్ని సక్రమంగా నిర్వర్తించడానికి ప్రభుత్వం నెలజీతాలు ఏర్పాటుచేసింది. జీతాల మొత్తంలో తేడా తప్పితే ఈ యిద్దరు గవర్నమెంటు సర్వెంట్సుకీ మనం ముట్టచెప్పే కానుకలకి వేరు వేరు పేర్లుకూడా ఎందుకు? శలవు పెట్టుకుని ఆ జూన్ పదహారున

యింట్లో కూచున్న గోపాలరత్నానికి తనకి తనే యెంతో ద్రోహం చేసుకుంటున్నాననే భావం నిలువెల్లా క్రుంగదీయసాగింది. ఎక్కడెక్కడి ఊహాలూ అతని దిగుల్ని మరింత ద్విగుణీకృతం చేశాయి.

కాలేజీలో చేరడానికి సీట్లు అమ్ముతున్నారు. పరీక్షలు ప్యాసవడానికి మార్కులు అమ్ముతున్నారు. డిగ్రీలు వచ్చేక ఉద్యోగాలు అమ్ముతున్నారు. ఉద్యోగాల దొరికేక ప్రమోషన్లు అమ్ముతున్నారు. అంతా ప్రతి ఒక్కరికీ తెలిసిన వ్యవహారం. బేరం. లాభనష్టాలు. అంతే. కొనగలవాడే మేల్కొనగలవాడుగా చెలామణి అవుతున్నాడు. లేనివాడు బతకలేని వాడుగానే మిగిలిపోతున్నాడు. పేర్లు తేడా గాని దోపిడీ విధానం లేని చోటులేదు. పత్రికాధిపతులు పాఠకుల "కాలక్షేప సూత్రాన్ని' ' ఎక్స్ప్లాయిట్ చేస్తున్నారు. సినీ నిర్మాతలు ప్రేక్షకుల నీచాభిరుచుల్ని రెచ్చగొట్టి కొల్లగొడుతున్నారు. మంత్రులు ప్రజల అజ్ఞానం మీద పడి బతుకుతున్నారు. ఎక్కువ తక్కువల్లో ఎవరు చేసినా వ్యాపారం వ్యాపారమే, వ్యభిచారం వ్యభిచారమే?

తన చింకిబట్టలూ, అవయవలోపాలూ చూపించి మీ ఇంటికి వచ్చి చెయ్యిజాపి అడిగిన ముష్టివాడికి మీరిచ్చిన అయిదు పైసల నాణేన్ని ధర్మం అంటున్నారు. తన ఆస్తిపాస్తులూ, తెచ్చుకున్న డిగ్రీలు చూపించి, మీయింటికి మరొకర్ని పంపి అడిగించిన వరుడికి మీరిచ్చిన అయిదువేల రొక్కాన్ని కట్నం అని పిలుస్తున్నారు. తేడా ఉందంటారా? ఉందని మీరు అన్నారో పప్పులో కాలేసినట్టే. , లేనివాడికి మొండిచెయ్యి చూపుతున్నారు,దోపిడిదారుకి పచ్చజెండా ఊపుతున్నారు, ఇంతటి సాంఘిక దురన్యాయంలో మీరు కూడా ముఖ్యమైన భాగస్వాములు కారా?

గోపాలరత్నం మనసుని అంతలా నిలదియ్యడానికి అంతకు ముందురోజు జరిగిన ముఖ్యమైన సంఘటనే కారణం. తన ఇంటికిటికితలుపు తీసి చూస్తే దూరంగా రెండురోడ్ల అవతల, చింతచెట్టు నీడన, గోనెపట్టామీద వేరుశెనక్కాయలు పోగులుపెట్టి అమ్ముకునే తాత కనిపించేవాడు. అతను మరి కనిపించడు, ముందురోజురాత్రే చచ్చిపోయాట్ట. అతనికెవరూలేరు. అక్కడమేడమీద మెస్‌లో చదువుకుంటున్న కుర్రాళ్ళే అదని దహన సంస్కారం నిర్వహించారు. ఇంటింటికి వచ్చి చందాలుపోగుచేశారు. గోపాలరత్నం ఏమీ ఇవ్వలేకపోయాడు. ఆదినారాయణగారికని వేరే ఉంచినసొమ్ము అలా ఉంచడాని కే తనకి చాలా కష్టమైపోయింది. అదీ అలా హెడ్ గుమస్తా చేతిలో అలాపెట్టి పంపేసిన అరగంటకి ఇలా యీ కుర్రాళ్ళు వచ్చారు. వాళ్ళని ఉత్తిచేతులతోనేపంపవలసి వచ్చింది, నా అన్నవాడులేని ఒక దరిద్రుడికి చచ్చినరోజుకి తన చేత్తో తనో రూపాయి చందా ఇవ్వలేకపోయాడు. వేలకి పైగా నెలజీతంగల ఒక భాగ్యశాలి పుట్టినరోజుకి తన చందా ముందుగానే కట్టేశాడు చేతగాని తనంతో పిరికివాడి కోపంతో "ఏమైతే అవనీ....ఇంతోటి ఉద్యోగం పోయి నాలుగువీధులు అడుక్కు తిననీ....... ఇవాళ మాత్రంనేను ఆదినారాయణగారి బసకు మాత్రం వెళ్ళనుగాక వెళ్ళను" అని తీర్మానించుకున్నాడు.

ఆ బక్క పేగుల మనిషికి ఆ మాత్రంశాంతి అయినా కలక్కుండా మరోప్రశ్న అతనిలోంచేఅతన్ని నిలదాసింది. "ఆఫీసరుగారి జన్మదినాన గైరుహాజరు కాగల ధైర్యమేఉంటే ఆ పనేదో సాహసంతో చేసెయ్యక జ్వరంగా ఉందని లీవుపెట్టి కప్పదాటు వెయ్యడమెందుకు గోపాలరత్నం?

దానిని జవాబు చెప్పుకోలేని తికమకలొ ఉండగానే "అన్నయ్యా, కాఫీ" అంటూతిలకం తనని ఈ ప్రపంచంలోకి తెచ్చింది. ఆ కాఫీ గ్లాసుఇలా అందుకున్నాడో లేదో తోటి గుమాస్తా

విశ్వంవచ్చాడు. తను మంచం మీద కూచుని స్టూలుబల్ల అతనికి వేసి హేండిల్ విరిగిపోయిన కప్పులో కాఫీ సగానికి పోసి అతని చేతికి చ్చేడు.

"ఇంకా మూడయినా కొట్టినట్టులేదు, ఇవాళ అప్పుడే బయల్దేరు తున్నారాఏమిటి? నావంట్లో ఏం బాగో లేదోయ్.... మరోలా అనుకోవద్దని ఏదో సంధ్భంలో నారాయణగారికి నా క్షమాపణ చెప్పెయ్యి" అన్నాడు గోపాలరత్నం కాఫీతాగినంత గబగబా. విశ్వం అందుకున్నాడు.

"అయ్యోరామా, ఏ లోకంలో విహరిస్తున్నావు రత్నం నువ్వు? ఈ ఏడాది అలాంటివేం పుచ్చుకోనని ఆ రావణబ్రహ్మ ఎప్పుడో చెప్పేశాడే."

ఆఫీసరుగార్ని గోపాలరత్నం ఒక్కడే పేరుతో వ్యవహరించేది.

"అదేమిటి? నిన్నటికి నిన్న మన ఏడుకొండలు నా వాటా వసూలుచేసుకువెళ్లేడే'

విశ్వం పకపక నవ్వి అన్నాడు.

"బాగుంది బాగుంది, నీకు వేశాడు?టైపిస్టు దామోదరం దగ్గరికూడ ఇలాగే పుచ్చుకున్నాట్ట..... దేవుణ్ణి మించిన కేపిటలిస్టు లేనప్పుడుపూజారిని మించిన దోపిడీదారుడు ఉండడు. అప్పుకింద జమకట్టుకోండి. రుణాన్నిపడివుండి ఏ వచ్చే జన్మలోనో తీర్చుకోకపోడు. దుఃఖపడకండి. సరే, ఇంతకీ నీ ఒంట్లో ఎలా ఉంది".

"ఇప్పుడు జ్వరం పూర్తిగా తగ్గిపోయిందిలే! దానికేంగాని నారాయణగారు ఉన్నట్టుండి పుట్టినరోజుకానుకల్ని ఎందుకు రద్దుచేసినట్టు? పైకి ఏదైనా కాగితం వెళ్ళిందా యేం?"

పైకి కాగితం పెట్టుకున్న సుబ్బారాయుణ్ణి పైకి పంపించే ప్రయత్నం మాత్రం ఆ మధ్య దిగ్విజయంగా నిర్వహించబడిందిగా ! మనిషి రక్తం మరిగిన పులికంటే క్రూరమయింది రూపాయి రుచి. దాన్ని అడ్డుకోవడానికి ఎన్ని శక్తులుండాలి

ఆమాట కెందుకో గజగజ వణికిపోయాడు గోపాలరత్నం ఎలాగో నిలదీసుకు నీరసంగా మరోప్రశ్న అడిగేడు.

"అయితే? ఈ ఏడాది చివరికి ఎలాగా రిటైరు అయిపోతాడనా?'

"రిటైరు అవకూడదనే అనుకుంటాను. అటు అధికారుల్ని కాకా పట్టడంతోపాటు ఇటు అనుయాయుల్ని కూడా అన్ని విధాలా మంచి చేసుకుంటే షష్టిపూర్తిదాకా దేకవచ్చును గదా! ఏమో దైవలీలలు ఎవరికెరుక? నిజమో అబద్దమో గాని నేనింకో మాట విన్నాను."

"ఏమిటది?"

"ఏం లేదు. ఈ సారి ఎలక్షన్లలో మన కీచక సామ్రాట్ తోడల్లుడు కూడా తొడకొడుతున్నాడని ఒక పుకారు. మన స్టాఫు అందరి ఓట్లూ వాడికే వేయిద్దామనే ఎత్తుకి అది తొలిమెట్టు కావొచ్చు. అంచేత, బ్రదర్, మనం ఇప్పుడు ఇచ్చే స్థితిలో లేం. పుచ్చుకునే స్థితిలో ఉన్నాం. దీపం ఉండగానే ఇల్లు చక్కబెట్టడం మంచిది. వస్తా....."

విశ్వం వెళ్ళిపోయాడు. అల్లాడిపోతున్న గోపాలరత్నం అంతరంగాన్ని మరింత అట్టడుగున, అయోమయస్థితిలో పడేసి మరీ వెళ్ళిపోయాడు. ఎంత కాదనుకున్నా ఆదినారాయణగారు తనకి తనకి ఉద్యోగం ఇచ్చిన ఆఫీసరు, తనకి నెలజీతం ఇప్పించగల అధికారి 'ఇరుగు పొరుగిండ్లకైనను.....' అనే పద్యంలో కుమారీ శతక కర్త శలవిచ్చినట్టు కులకాంతకి కడుపుబ్బినా సరే వరుడో కాకత్తగారో

వదినయొ బావో...... 'ఆఖరి ఉయ్యాలలో ఊగుతున్న ఎనిమిది నెలల మరిది వెధవయినా సరే ఎవరో ఒకరి పర్మిషన్ తీసుకోనిదే గుమ్మం దిగడానికి వీల్లేదుట! ఇంచుమించు అలాంటి సంప్రదాయం అనుసరిస్తున్నవాడే గోపాలరత్నం కూడాను. అప్పుడప్పుడు మనసు విప్లవశంఖం పూరించి ఓ ఊపు ఊపి వదిలిపెడుతూన్నా, యజమాని అన్నవాడికి అపచారం. తలపెట్టడానికి అతని మనసు అంగీకరించడం లేదు. మంచో చెడ్డో వెళ్ళేది వెళ్ళనియ్యకుండా యజమాని ప్లేటు ఫిరాయించాడనే వార్త గోపాలరత్నం మృదువైన మనస్సుని మరింతగా కలచిపారేసింది.

సరిగ్గా ఆ సమయానికి ఆ యింటి ముందు కారాగింది.

కారు దిగి తన యింట్లోకి వస్తున్నది ఆదినారాయణగారు!

"ద.... ద..... దయచేయండి" అంటూ నమస్కరించడం కూడా మరచిపోయి ఆహ్వానిస్తూ ఖరీదైన ఉలెన్ సూట్‌లో ఉన్న ఆయన్ని ఎక్కడ కూర్చోపెట్టడమో తెలియక కిందా మీదా అయిపోయాడు గోపాలరత్నం.

ఆ యింటి పరిస్థితిని ఎగాదిగా చూస్తూ, తనే దగ్గిరున్న స్టూలు లాక్కుని కూర్చున్నారు ఆదినారాయణగారు.

"ఏవోయి గోపాలం.... నీకు జ్వరంగా ఉందని విని ఓసారి చూసిపోదామని వచ్చానంతే. నువ్వా ఫక్కమీంచి లేచేవంటే యిప్పుడే వెళిపోతాను.... ఎన్నాళ్లనుంచో అనుకుంటున్నాను ఇలా బయల్దేరదామని. దిక్కుమాలిన ఆఫీసు పనులు తెమిలిచావవు కద.... ఎప్పుడూ చేప్పేవేకాదు, ఇంత రెచెడ్ క్వార్టర్స్‌లో ఎలా ఉంటున్నావోయ్ నువ్వు? మనకేం..... ఎలాగోలా పెద్దవాళ్ళం అయిపోయాం.... ఇలాంటి వాతావరణంలో పెరిగితే మన పిల్లలు ఏం కావాలి? చూడూ నీకు ఫిలుప్పు డీలరు సుందరం తెలుసు గదూ....చాలా కంఫర్టబుల్‌క్వాటర్స్ కట్టించాడు యిమధ్య..... మళ్ళీ అద్దెకూడ ఎంతో ఎక్కువ ఉండదు, ఓహండ్రెడ్ రుపీస్ ఎడ్వాన్సు మాత్రం ఇవ్వాలి,.... అన్నట్లు యిప్పట్లో నువ్వు ఇవ్వలేవేమో! ఓ వాటే ఫూల్ అయామ్! నేనే ఇస్తాను.... ఇంటికెళ్ళేటప్పుడు అతన్తో ఓ ముక్క స్వయంగా చెప్పేసి మరీ వెళతాను.... నువ్వు కాదంటే నే నొప్పుకొనేది లేదు. జీతంలో నెల కింతని కట్టుకుందువు గానిలే..... ఇంకా అందులోఒకటి ఖాళీగా ఉండడం మన అదృష్టం".

గోపాలరత్నం కళ్ళమ్మట గిర్రున నీళ్ళు తిరిగాయి. ఈ సహృదయుడినేనా తన మనసు గంటల తరబడి శంకిస్తున్నది!

ఇందాకటినుంచి ఒక్క అక్షరం పొల్లుపోకుండా యీ మాటలన్నీ వింటున్న అమ్మమ్మఇంక బయటపడకుండ లేకపోయింది. గోడని ఆసరాగా పట్టుకుని అక్కడికొచ్చి ఆదినారాయణగారి సమీపంలో కూలబడింది.

"పెద్ద ముండని, కళ్లు సరిగా ఆని చావవు. ఆయాసం, చతికిలపడ్డానని మరోలా అనుకోకండి బాబుగారూ! మీ దగ్గిర పనిచేస్తున్న మా గోపీ బొత్తిగా నోట్లో నాలికలేని సత్తెకాలపు సన్నాసి. వీడి చెల్లెలికి రెండేళ్ళున్నప్పుడు మా అమ్మాయి వీళ్లిద్దర్నీ నా కంఠానికి చుట్టబెట్టి కళ్లు మూసింది. ఇంతున్నప్పుడు వీడి లోకజ్ఞానమెంతో ఇప్పుడూ అంతే. ఎన్నోసార్లు చెప్పేను. మీ దర్శనం చేసుకుని మంచీ చెడ్డా చెప్పుకోరా అని వింటేనా? దేవుడు పంపినట్టు యివాళ మీరే దిగివచ్చేరు. ఇంట్లో మనిషిలా మాట్లాడుతున్నారు. మీ దగ్గిర వాడికింత భయమెందుకు చెప్పండి? ఒకర్ని అనుకోడ

మెందుకు. నా చేతులు మంచివి కావు. నేను చేసిందేది నిలబడదు. లేకపోతే ఎందుకూ పనికిరాని నేనిలా బతికుండడ మేమిటి. మహలక్ష్మిలాంటి యీ యింటి కోడలు నా ముందే మసైపోవడమేమిటి! కర్మ బాబుగారూ, అంతే .... ఇదిగాక గుండెలమీద కుంపటిలా పెళ్లి కాని మా తిలకంఒకర్తీ. ఒసే. ఏం చేస్తున్నావే. వచ్చి బాబుగారికి దండంపెట్టు."

తిలకం వచ్చి నమస్కారం చేసి, దూరంగా పమిట కప్పుకుని నిలబడింది.

"భలేవాడివేనోయ్ గోపాలం! ఇలాంటి చిక్కులున్నాయని మాటవరసకయినా నాతో చెప్పొద్దూ? నీకు పెళ్లి కెదిగిన చెల్లెలొకర్తి ఉందని చూచాయగానైనా నేను ఎరగను సుమా! మామ్మగారూ, మనది ఏశాఖ అన్నారూ?"

అమ్మమ్మ చెప్పింది.

"ఇంకేం? నాకు తెలిసిన సంబంధం ఒకటి రెడీగా ఉంది. అబ్బాయికి మాత్రం ముప్ఫై ఒకటో రెండో ఉంటాయి. మీకు అభ్యంతరం లేకపోతే ...."

తిలకం ఇంక అక్కడ ఉండలేక పోయింది. పెరట్లోకి పరిగెత్తింది. కూనిరాగం తీస్తూ .... ఓ అయిదునిముషాల తర్వాత ఆమె వచ్చేక వినపడ్డ మాటలివి.

"చూడండి మామ్మగారూ, మీ వయసెంతన్నారు?" ఆ మాటకి అమ్మమ్మ సిగ్గుతో మెలికలు తిరిగిపోయింది.

"సరిగ్గా తెలీదు బాబుగారూ, అరవై వెళ్ళేయేమో..."

"ఓస్, ఇంకా ఎంతో అనుకున్నాను! డబ్భై అయిదేళ్ల మా అవ్వకి ఆపరేషను చేయించి కళ్లజోడు పెడితే ఇట్టే వచ్చింది, ఒకటోరకమైన చూపు. ఆ ఆపరేషను చేయించిన డాక్టరు ఇంకా యీ ఊళ్లోనే ఉన్నాడు కూడాను. ఇంటికెళ్ళగానే ఫోన్ చేస్తాను రేపీపాటికి మీ యింటికి వచ్చిమీ కళ్ళపరీక్ష పూర్తిచెయ్యడూ?"

గుడ్డికళ్ళలోంచి వేడినీటి కన్నీటి చుక్కలు కురిపిస్తూ ముందుకి జరుగుతూ అంది ఆవిడ!

"బాబుగారూ, మీ పాదాలు ఒక్కసారి నా చేతుల్తో తడమ నియ్యండి" ఆదినారాయణగారు చటుక్కున బూటు కాళ్ల తీసేసుకుని లేచి రెండడుగులు వెనక్కివేశారు.

"ఎంతమాట, ఎలాంటిమాట అన్నారు మామ్మగారూ! మా అమ్మలాంటి వారు!"

"దిక్కుమాలినదాన్ని, నాకూ దేవతామూర్తి లాంటి మీ తల్లిగారికీ పోలిక ఏమిటి బాబూ? కాళ్ల కాకపోతే పోయే తల అయినా తడమనీ" ఆయన నిలబడ్డ ఆవిడ దగ్గిర వెంటనే వంగి ఆ అవకాశం యిచ్చాడు.

"ఏ చల్లని తల్లి ఏ చల్లని వేళ కన్నదో .... వెయ్యేళ్ళు వర్ధిల్లు నాయనా!"

గద్గదిక కంఠంతో ఆయన అన్నారు:

"చూశావా, చూశావా గోపాలం! వద్దు వద్దన్నా వినక మీరందరూ కలిసి ఏటేటా ఈ రోజున నాకేమిటేమిటో తెచ్చి యిచ్చే వారు....అనుభవంతో పండిపోయిన యీ తల్లి దీవనకన్న ఎందరెందరు కలిసినా నాకేం ఇవ్వగలడు! నేనందుకే వచ్చాను. వెడుతున్నాను, గోపాలం, గుర్తించి కదా, ఇవాళ జూన్ పదహారు!"

కలలో నయినా ఎదురుచూడని కరుణతో సానుభూతితో మునిగి తేలుతున్న గోపాలం

మనసు ఉక్కిరి బిక్కిరి చిక్కబెట్టుకుని మరొక్కసారి నిలదొక్కుకుని లేచింది. అవును ఆరోజు ఆదినారాయణ గారి పుట్టినరోజు. బక్క మృగాల రక్తం చుక్క చుక్కా తీసి భద్రకాళికి ఏటేటా బలిపెడుతున్నరోజు. గంధకద్రవ సింధువులో సుందర మధుబిందువులా! విశ్వం ప్రతిమాటా తూటాలా తన చెవిలో రొదపెడుతోంది. అందర్నీ అన్ని విధాలా మంచి చేసుకుంటే షష్ఠి పూర్తిదాకాడేకవచ్చు. లేదా అందరి ఓటూ తన తోడల్లుడికే వేయించే ప్రయత్నం కావొచ్చు. లేదా మరేదైనా, అదేదైనా కావొచ్చు లేకపోతే ఇన్నేళ్ళ ఇన్నాళ్ళ తన చిమ్మచీకటి బతుకులో ఒక్కసారి. ఒక్కసారైనా.....

"ఏమిటోయ్, ఉన్నట్టుండి అలా పెట్టావ్ మొహం!"

"ఏం....ఏం....ఏం లేదండి....క్ష....క్షమించండి."

"దేనికోయ్ నిన్ను క్షమించడం? ఇన్నాళ్ళూ నీ కష్టాలు నాతో చెప్పుకోలేదనేనా! ఫరవాలేదోయ్....తప్పులు మనుషులు కాకపోతే దేవుళ్ళు చేస్తారా! ఇప్పటికైనా సాటి మానవుడిగా ఆదుకొనే అవకాశం కల్పించావు. అదెంతకాదు! సరే నేవచ్చి చాలా సేపయింది. అసలు పుచ్చుకోవడంలోనేకాక ఇవ్వడంలో గొప్పతనం ఇప్పుడే తెలిసింది. ఇకనేవెడతాను....చూస్తూవుండు రేపటిరోజు మీకెన్ని శుభాలు జరుగుతాయో.....అయ్యో నా మతిమరుపు మన్నుగాను నీకు నలుగురు పిల్లలుండాలి కాదుటోయ్ ఏరీ. ఏరీవాళ్ళు, ఎక్కడా సందడి వినపడదే!"

ఇంకో నిమిషం కూచుంటే వాళ్ళు బడినుంచి వస్తారనీ చూసి మరీ వెళ్ళమనీ అమ్మమ్మ చెప్పినమీదట నిలబడ్డ ఆదినారాయణ గారు మళ్ళీ కూచున్నారు.

అవునవును. నాకు నలుగురు పిల్లలుండాలి కదూ!....అనుకుని తనలో తనే నవ్వుకున్నాడు గోపాలరత్నం....అతని శ్రీమతి అతనికోసారి పిల్లల్ని గురించి చెప్పిన సంగతులు తల్లి గుండె కీర్తనలో ప్రతిధ్వనించే సంగతులు. --ఏమండీ ఎన్నిమాట్లు చెప్పినా నా ఆపరేషను చేయించు అనే నా సాధింపు ఈమధ్య మరీ ఎక్కువైపోయింది కదూ! ఏం చెయ్యమన్నారు. వాళ్ళకేం కావాలో కడుపునిండా పెట్టలేని దురదృష్టజాతకురాల్ని .... నా మనసు మనసులో ఉండక ఏదేదో అనేస్తూంటాను ---ఏమీ అనుకోరు కదూ?

--ఇదిగో వింటున్నారు కదూ! ఒక్కొక్కప్పుడు నాకేమనిపిస్తూ ఉంటుందో తెలుసా? అయిదుగురు పిల్లలూ ఆదమరచి నిద్రపోయే వేళ ఎందుకో ఉలిక్కిపడి లేచి కూచుంటూంటాను. అలా అందర్నీ ఒక్కమారు చూసుకుంటూ ఉంటే --- కన్నీళ్ళలోంచి కాసంత గర్వం కూడా ఉండుండి తొంగిచూస్తూ ఉంటుంది సుమండీ! అయిదుగురు పిల్లల తల్లిని నాకేం అనుకుంటాను. అప్పుడు ఏమీ లేనట్టే తోచదు. గుండె అంతా నిండిపోయినట్లు కూడా ఉంటుంది. ఖర్మం జాలక దేశం దరిద్రంగా తయారయింది. కనక ఇప్పుడిలా అఘోరిస్తున్నాం గాని పిల్లలులేని యిల్లు అదొక ఇల్లుటండీ. వల్లకాడు గాని!

--ఏమండోయ్ .... ఇంకో మాట ..... నన్ను పెళ్ళాడక ఇంకే ధనవంతురాల్నో పెళ్ళాడి ఉంటే ఇంత కంటె మీ స్థితి బాగుండునని మీరోసారి అయినా అనుకుని ఉంటారు. అవునా? అలాగే నేనూ ఇంతకంటె పెద్ద ఉద్యోగస్థుణ్ణి కట్టుకుని ఉంటే యింత దౌర్భాగ్యస్థితి పట్టకపోయి ఉండునేమో అని ఎన్నోసార్లు అనుకున్నమాట కూడా నిజం. కాని మనిద్దరం ఎప్పుడయినా "ఈపిల్లలుకాక

మరెవరైనా మన కడుపున పుట్టి ఉంటే బాగుణ్ణేమో!" అనుకున్నామా! మనమే కాదు కుంటీ గుడ్డీ అయిన పిల్లల్ని గన్న తల్లిదండ్రుల సహా అనుకోరు .... అలాంటిది మన పిల్లలకేమండీ బంగారు కొండలు. రత్నాల రాసులు, వజ్రాల మూటలు!

"మామ్మగారూ! మీ మనవడు చూస్తే ఈలోకంలో ఉన్నట్టు లేదు! ఇక యీయన గారి పిల్లలూ యిప్పట్లో వచ్చేలా లేరు.... నేనింక వెడతాను."

ఆదినారాయణ గారు లేచి నిల్చొనే లోగా అల్లంత దూరంనుంచే ఇల్లు పీకి పందిరివేస్తూ నలుగురు పిల్లలూ రానే వచ్చేరు. ఇంట్లో ఓ పెద్దమనిషి వచ్చి కూచున్నాడనే స్పృహే వాళ్ళకు ఉన్నట్టు లేదు.

"అమ్మమ్మ గారండోయ్ ఒసేవ్! నేనెక్కడున్నానో చెప్పుకో."

"అత్తా, అత్తా, యివాళ మాకు చీమా చిలకా కథ చెప్పేరు. నీకు చెప్పనా? అమ్మా, ఎంతాశ! మొన్న నేను నాలుగో ఎక్కం అప్పచెప్పించుకోమంటే తీరుబడి లేదన్నావ్!"

"నాన్నా యివాళ మా తెలుగు మేష్టారు పడుకున్నప్పుడు పిలక ఎంత పొడుగుంటుందో మేం స్కేలుతో కొలిచి చూశాం తెలుసా?"

"మా ఫ్రెండు శంకరంగాడు లేడూ.

వాళ్ళ నాన్నని నిన్ననే ఆసుపత్రి నుంచి తీసుకొచ్చేరట. వాడు చెప్పేడు. మళ్లీ వాడికి తమ్ముళ్లు పుట్టకుండా వాళ్ళ నాన్న ఆపరేషన్ చేయించుకున్నాట్ట. పిల్లలు వాళ్ళ అమ్మకి కదా పుట్టేది వాళ్ళ నాన్న ఆపరేషను చేయించుకోవడమేమిటి చెప్పూ? నవ్వలేక చచ్చామనుకో!'

"ఏయ్ పిల్లలూ మీరు నోరు ముస్తారా ముయ్యరా! ఒసే తిలకం వీళ్ళని లోపలికి తీసికెళ్ళి ఏదైనా పెట్టమ్మా! చూస్తే ఇంతున్నారో లేదో, ఎక్కడలేని పెద్ద కబుర్లూ వీళ్ళకే!"

అమ్మమ్మ చెప్పినట్టు తిలకం వాళ్ళని బలవంతాన లోపలికి లాక్కువెళ్ళేక తప్ప ముసిలాయనకి ఊపిరి తిరగలేదు.

"చూశారా బాబుగారూ, పిల్లలు ఎలా తయారయారో!" అంది అమ్మమ్మ.

"దానికేంగాని, నీ పిల్లలు మాంచి చురుకైనవాళ్ళోయ్ గోపాలం" అంటూ ఆయన ఇంకా ఏదో అంటూనే ఉన్నారు. పిల్లలు నలుగురూ మళ్ళీ ఊరుమీదకి బలాదూరు బయల్దేరేరు. వాళ్ళని పలకరించకుండా ఆయన ఆ యింటినుంచి కదల్లేకపోయారు.

"కారెక్కిస్తాను, వస్తావుటోయి అబ్బాయ్?"

"ఒకళ్లు నడుపుతుంటే పక్కని కూర్చోడానికి నాకేం ఖర్మం! నా కర్ర గుఱ్ఱం ఉందిగా!"

"నీ అంత రబ్బరుబొమ్మ కొనిపెడతాను. నాతో వస్తావుటే పాపా!"

"నా అంత బొమ్మ నేనేం చేసుకోనూ!"

"మా యింటి కొస్తారా, బిళ్ళలూ, బిస్కట్లూ కొనిపెడతాను!"

"మే మెందుకు రావాలీ, కావాలంటే మీరే తెండి, అప్పుడు ఆలోచిస్తాం."

'మాటకి మాటా బాగా చెబ్తున్నారే! మిమ్మల్ని నలుగుర్నీ కలిపి ఎత్తుకుపోతా. ఏం చేస్తారేం?'

"మేం మీకు దొరికితే గదా! అయినా మీలా మాకేం పనీపాటూ లేదనుకున్నారా యేం? అల్లవాళ్లింట్లో నీలం మందార విడిచిందిట. వెంటనే వెళ్లి చూసిరావాలా వద్దా! మా చాకలాడి

గాడిదకి ఇంత ముండ పుట్టిందిట. ఎంతో ముద్దొస్తోందిట. చూసి రావొద్దూ .... తప్పుకోండి తప్పుకోండి. పెద్దబజారుల్లో పావలా యిస్తే ఏనుగుపిల్లని ఎక్కనిస్తున్నారట....పక్క మేడమీద...." గుక్క తిప్పుకోకుండా వెంటనే ఎటెండ్ కావలసిన అర్జెంట్ పనుల అంతులేని లిష్టు. అలా చెబుతూనే పిల్లలు నలుగురూ తుర్రుమన్నారు. మరో గడికి ఆదినారాయణగారు కూడా వెళ్ళిపోయారు....అమ్మమ్మ పంచాంగం విప్పింది.

"ఇంటికా పెద్దమనిషి వస్తే నీ పిల్లలు చేసిన మర్యాద చూశావట్రా గోపీ?"

....నా ఉద్యోగం యీ మాత్రంగానైనా నిలబడాలని తెలిసినా ఏటా వార్షికాలు చెల్లించాను. ఆ మనిషి హృదయం లేనివాడని తెలిసికూడా అన్నీ సిగ్గులేక విస్మరించి అతన్నే ఆశ్రయించాం దేనికి? నాకో యిల్లు కావాలి. నీకు చూపు రావాలి. చెల్లెలికి మొగుడు దొరకాలి. ఇవన్నీ బజార్లో అమ్ముతున్నారు కనుక. ఆయన కొనిపెడతానన్నాడు. కాని ఆయన కొనలేనిది కూడా ఒకటుందని తెలిసి నా మనసు పరవశిస్తోంది. దిక్కుమాలిన పరిస్థితుల్లో పుట్టినా, పెరుగుతున్నా యిప్పటికి నా పిల్లలకి వ్యాపార లక్షణాలు వంటబట్టలేదు. ఈ జీవితం వాళ్ళకొక క్రీడారంగం .... ఎప్పుడూ ఇలాగే ఉండిపోతే! .... ఉండదని తెలిసినా ఆ క్షణంలో ఆ పిల్లల్ని ప్రసాదించిన తల్లిని తృప్తితో తలుచుకోకుండా ఉండలేకపోయాడు గోపాలరత్నం.

(యువ మాసపత్రిక)

✿